

GEWIJDE
LIEDEREN

S. BONN

S. BONN

GEWIJDE
LIEDEREN

MCMXXVI

EM. QUERIDO / AMSTERDAM

VOORZANG

Wie genaakt U in den Hooge
Schepper van het Hemellicht,
Heer van elk beproef en pogen,
Heer die hart en hartslag richt.

Die de zeeën wild doet zingen
die de zonnen op haar maat
in haar millioenen ringen
op Uw rythme wentlen laat.

Heer van Deerne en van Rechter,
van den bergstroom en den vliet,
van de deemoedige en vechter
van zonneberg en fluistrend riet.

Die ons aller harte doorleest
en doorspijkert en doorpijnt,
die ons ziet als 't schaamle oerbeest
en al wat uit de ziel opschijnt.

Heer ons aller Hoogen Vader
neem de zangen van uw knecht
die hij spaad, doch niet te spade er
biddend in Uw voorhof legt.

CEDEREN VAN EERE

Hoogste der Hoogsten
de Heere alleen
altijd en eeuwig
in 't eeuwig verschenen
opgaande neergaande
Eeuwigheen,
het Al in zichzelf
het juichen, het weenen.

Die in den Hemel en Werelden
blinkt
lichtend van glanzen en
Heerlijkheid
die alles inheeft
die alles doordringt
waar zonder niets was
door der Eeuwigheid.

Alles ontlook in den Goddelijken wil;
woorden en wet zijn ons licht als de zonne,
Zijn aloude schare als 'n lichtvlam ópbrandt
door eeuwen en eeuwen, in weeën en wonne.

Zijne Almacht gaf Israël 't eeuwig bestaan
door lichtende woorden en wetten verbonden;
Zijn Israël tot 't Eeuwige Heil zal opgaan
gereinigd, gelouterd van smetten en zonden.

Zoo hebben de woorden op Sinäï gesproken
in 't vuurlicht, de Englen en Hemeltongen;
zoo is 't voor ons Volk als 'n lelie ontloken,
de zangen door Wijzen en David gezongen.

DAGEN

KOL-NIDREI

Wie zullen neergeworpen worden
door Uw zwaarden
en door Uw vuurbommen
vergaan?

Klein zijn wij als de
duizend knopjes
aan 'n meidoorn in Lente,
hebbe ontfermen!
zullen wij genade vinden
in Uwe oogen Vader?

In vernedering buigen wij ons neder
want wij zijn klein en nietig;
wat is Uw huis hoog en niet
te overzien,
wat zijn Uw bazuinen
eeuwig!

Klagelijke winden
als donkere menschenstemmen
in den nacht.

Nu worden onze harten
als zilver door zilversmid
beproefd,
en in de louteringsvlam
komen schaduwvlekken op
als schurften op de huid
van 'n melaatsche,
donker en diep.

Nu worden onze zielen
in 't bijtend vuur geschud;
'n zaksel als van modder,
dood en ongedierte, komt
omlaag.

Heb deernis Vader!
Gij hebt ons klein gemaakt
en zwak;
ons hart beeft zoo.
Wij komen aan Uw eeuwige poort
en vragen deernis,
deernis!

Niet de grooten zullen winnen
en de sterken;
Maar hen die zich kinderlijk
buigen en hun handen
op hun tranen leggen
wilt hen verhooren,
want zij zijn verloren
in hun nood.
Kol-Nidrei!

Pest en hongersnooden
zullen om ons trekken,
maar schuilen zullen wij
in Uwe schaduw
als de Lotusbloemen
in 't donkere blad,
weggedekt en teederlijk verscholen.
Kol-Nidrei!

SEIDER

Dit is het brood
van toen wij slaven waren
en kromden onder 's meesters zweep
als pluimen onder wind :
onze vrouwen waren de Heeren tot spel
onze dochters hun zwelgerijen.

Zet open de deur
voor Elia
dat hij hoore
dat wij hem wachten
en dat wij
zijn woorden gedenken
en dat ontbloeid is
wat hij in ons hart
gestoken heeft.

Zet open de deur
want nog gaan er
slaven rond van ons volk :
dat zij onze luchters
zien en komen,
dat zij ons ongezuurde zien
en 't medebreken,

dat zij ons spijzen
zien en medeëten,
dat zij als de hunne
onze zetels bezetten.

Niet voor de nacht
verscheidt
laat ons heengaan
en ophouden van leunen.

— — — — —

Moraur ze
hoe bitter! bitter!
bitter als alsem!

De Knechten Pharao's
rukken aan!
De zee wordt bloed!
Om onze voeten
de schorpioenen steken!

Wij zijn wankelend
en vallen Vader
en 't is zoo donker om ons.
Mozes naamt ge tot U
wie zal ons dan leiden?

Als lammeren in vele stallen
als kudden in vele weiden
wachten wij dat 't licht worde
en de deuren en hekken zich openen,
en wij vereend, tot één
opgaan.

Maak 'n stralenden weg
voor ons.
Sterk onze voeten tot gaan.
Laat uit de wolken
Davids liedren zingen
en geef ons wat dessem mede
op onzen nek,
opdat wij niet verhongeren.

Jeruzalem zal 'n zon
ons zijn,
en wij, alle kinderen
die er trekken
zullen lichten in haar glanzen.
Lesjooono Haboo!
Lesjooono Haboo!

MATTAN TOUROH

Toen hief Mozes zijne oogen
en hij zag;
toen durfde hij zijne ooren
doen luistren
en hij hoorde,
en in zijn hart
was groote beroering.

En de heemlen gingen klinken,
en de bergen sidderden,
en de stem van
onzen God
was luid over de wereld
toen de berg als in vlammen
omhoog stond
en de sjophar schalde.

De zonen Abrahams
waren blank van 't reinigend water
en blank was Gods licht
om hen,
als 'n keten blanke koralen
waren zij rond den berg.

En zij hoorden de machtige stem
en de sjopharroep
en zij beefden ;
doch 'n wolk bleef
voor hunne oogen
en zij zagen niet.

Vanaf dien dag
zijt ge ons genadig geweest
in Uwe leer
en hebben wij, als de nachtegalen
in Lente hun zang,
uw woorden uitgedragen
over de wereld
en de wereldvolkeren daarmee
gezuiverd
en de harten naar Uw wetten
omgebogen.

Als wij weer onze eerstelingen
brengen
van vee en vrucht en veld,
dan zal het Engelenlied
juichen door de hemelen,
en de bazuin van Sinaï
looft den schenker.
Heer en Gever, Koning der Wet.

EICHOO

De poorten onzer tempel
worden genomen:
de troepen stormen!
er komen
stoeten met ramboomen
steenkanonnen, ladders en fakkels
de muren branden!
de vlammen klimmen omhoog
naar daarboven Gods stralende zon,
verbrandend de stralende zon.

Met matte wangen
en zoo bleeke oogen
gebogen, gaan wij naar 't Godshuis
en ons hart is rampzalig en moe!
op alle windstreken zitten
wij neer, ten gronde,
en ons gebeente dort weg
in hongeren en dorsten
de Tisjebof.

Uw tempel ligt als 'n steenklomp begraven
de oude dadeltuinen zijn dor
als de hand eens ouden mans,
de bronnen houden geen water
verkommerd, als de borsten eener oude moeder
en onze akkers zijn door steenen steen geworden.

Gouden koepelen van afgoderijen
staan hoog waar de oraun stond
en de kohen het offer slachtte.
Eichoo!

Klein in onze eigen schaduw gedoken
gaan wij rond onder de volkeren,
en 'n steen door haathand geworpen
en 'n vloek door hoonmond gespuwd
gaat vaak om ons hoofd!
en wij beven en zoeken den weg
tot de nacht ons weer slaat
en verschrikt!
Eichoo! Eichoo!

SIMCHAS TOURO

Vreugd van 't Woord
en Vreugd der wet
Kinderen doet de bellen
rinken.

Danst van vreugd
en licht en zet
uw hart op
dat het loflied
klinke.

Dat de binnenlichten
stralen!
dat de blijde
zonnenwoorden
rijen zich bij 't blij
herhalen
als blonde lichte
parelkoorden.

Wet en Leven
Leven Wet:
dat is 't feest
van 't woordverschijnen,
eeuwig volgt het
eeuwig zingt het
loovend ééne naam,
de Zijne.

Wat uw ziel en hart
behoedde,
wat uw geest beleven mag,
wat verknauwend
in U bloedde,
wat uw droomenoog
blij zag

Alles vindt zijn wet
en regel,
alles vindt zijn woord en
plaats.
Liefde, misdaad, valsch geraas,
heeft zijn vlam
die het ontzegel.

Loone u God
dat Hij u spare
dat Hij u houde
in Zijn woord
dat hij u houde
in Zijn schare
dat hij u gaf
dit goud akkoord.

Dat Hij Zijn wet
u wilde geven
als 'n gouden keten
om uw schoor,
dat Hij versiert
uw gang en leven
en dat gij blinkt
en glanst erdoor.

Vreugd van 't Woord
en vreugd der Wet
Kinders doet de bellen
rinken,
danst uw vreugd
en lacht en zet
uw keeltje luid
dat 't loflied
klinke!

NEGIELOO

De uren Vader komen zacht en stil
Ik ben gereinigd en kom voor Uw oogen,
Van het witte doodenkleed
het hoofd, de lendenen omtogen.

Ik kom nu als 'n kind tot U
en buig mij neer.
Als trossen zwaar van druif
zoo ben ik vol van zonden,
ik kende Uwe wegen en Uw
wet niet meer,
nu heb ik, blinkende,
uw grootheid weergevonden.

En in Uw groote huis
buig ik mij neer,
mijn hart krimpt saam
van hongren en ontberen
maar meer nog bloedt mij
het kerremend verdriet
dat ik Uw zonnen en Uwe
lichten liet
en toen 't mij donker werd
niet tijdig wist te keeren.

Ik geef mijn hart nu
als op 'n groote schaal,
'n granaten vrucht ligt het
brandende rood en bloedend;
dat Ge tot mij en tot de mijnen
daal,
en dat mijn klaagroep zij voor hen
afsmeevend,
duistre gram verhoedend.

Ik ben nu zwak, doch ziel
en lichaams rein,
dat ik gena mag vinden
in Uwe oogen,
ter zoen, ter zoen, mijn kindernek
gebogen:
dat ik weer in de schare
zoon en stam mag zijn.

Uw bukkend kind roept met Uw duizend zonen
als Jacobs ster het licht gelaat vertoont,
„Hasjeim Hoe Elohiem
die in de Hemelen woont,
en die in 't heerlijk licht
ter Eeuwigheid zal tronen!
Hasjeim Hoe Elohiem!
in duizend duizend tonen.”

CHANOEKA

Dat nu de lichten blinken
in den nacht
zooals 't licht blonk
ten tijd der
Macabeeën.

Het licht dat glansde
als des strijders Hemelsche wacht,
hen in zijn zachte glanzen
Gods gunste heeft
beleeën.

Acht dagen en acht nachten
bloeide
dat wonderlicht
er was geen was
er was noch vet
noch kaarske.

Het bloeide al maar door
en uit dat
wonderbaarlke
groeiden des strijders krachten
tot overwinnaarsmacht.

Om Stad en Land en erf
voor Israël te houden:
dat die als paarden Gods
voor Jaankof blijven zouden
en dat geen Heidens zwaard
hunner zonen nekken knauwde.

Zij vielen als 'n storm
op 's vijands horden aan
en hebben hen verstrooid
gelijk 'n bende gieren,
en hebben hen verplet,
die bloed en lustedieren
en hebben Godes Huis
weer rein en vrij gezet.

Dan brandden al de lichtjes
vanuit hun vrije woning
een avond één tot zeven
te alle nacht één meer:
dat deze lichten stralen zouden
en herloven den Heer,
Israëls genegen
sterken Vader.

En in 't kleine huis, den Tempel
wordt het in 't blijde lied,
in Mongous Tsoer
vermeld,
wordt het der kinderen
door eeuwen heen
verteld:

dat God den vijand sloeg
en dat hij ons bevrijdde,
dat zijn licht niet van
ons ging
toen doodend
scheen het lijden.

BERIETH MILOO

Ik merk u met mijn bloed
mijn zoon
mijn roode pioenroos.

Uw moeder hoor
ik zuchten
als hout om 'n land
waar zachte wind
door vaart:
het land heeft gebaard,
de vore is nog niet geheeld.

Ik merk u met mijn bloed
mijn zoon
het bloed van Abraham
het bloed van Salomo
en 't bloed van Mordechai.

Eeuwen en Eeuwen
stolten erin,
zonnen, manen,
zweepslagen
en eindeloos wegeschrei.

Krijt niet zoo mijn jongetje
mijn kleine pareldoos
want God heeft u aangenomen
gelijk hij Izak nam,
gelijk de avonddamp vaart
naar 't lichte maangezicht
alles is blank en licht,
zoo gij zijt nu, zoo zuiver.

Maar door de wijde straten
zult gij later gaan,
een trotschen man:
en zij zullen stille zeggen
in zichzelve,
das 'n Ben Berieth!
'n Jood!

BAR MITSWOO

De luchters van ons huis
heb 'k voor u aangestoken
het witte tafelkleed
blank voor u uitgevouwen
'n zilvren beker, blinkend,
neergezet.

Hef uw handen
naar de kaarsen
en zegen met Moeder
den Sabbath
en zegen met mij
ons huis
en ons grooter huis
ons Volk!
o zij uw harte overmoedig
dat ge dat moogt!

Uw zachte volle haren
neem ik in mijn handen
ik streel uw hoofd:
„Jeworech elouheinoe!
Jeworech elouheinoe!”

Moogt ge groot worden en sterk
moogt ge nobel worden en eerlijk
moogt ge trotsch worden
ons volk getrouw.

Door de straten onzer stad
zing ik 'n lied voor u.
Mijn zoon is tot des mans
gekomen
en de Touroo heeft hem bevestigd.

Later zingt ge 'n lied voor mij;
dat uw tong dan niet stamele
als 'n vreemde,
en dat het kaddisj woord
ontruische uw hart,
mijn zoon, mijn man,
mijn kaddisj.

GHETTOZANGEN

JAARTIJDLICHT

God van het Licht!
Heer van het Licht!
Gedenk onze Dooden.

De drie sterren schijnen
en de aarde is donker
en het kleine licht
beeft in den nacht.

De maan gaat en
voltooit zich
en elken nieuwen
zonneshijn
Gedenken wij Heer
onze Dooden.

De schalmeien worden
aangedragen
en de bazuinen
worden gestoken,
want het zal heel licht zijn
op den dag dat Gij ons
zult verlossen
en wij zullen gaan
voor Uw aangezicht.

En al de begenadigden
en al de lichtverklaarden
zullen opgaan als Uw
 bazuin klinkt.
En de hooge Hemelen
zullen van hun zangklank zingen!

God van het Licht!
Heer van het Licht!
Gedenk onze Dooden.

En wij zullen om U zijn
als klare druppels diamant,
als rozeblaren zacht gekruld,
als blanke cederappels
om U bloeiende.

Gedenk hen Heer, want
hun licht ging heen
 van ons
opdat het weder ontstrale zou
 in Uwe morgen:
God van het Licht
Heer van het Licht.

GHETTOSJABBES

Toen wij wakker werden
was 't sjabbes,
er lag zon in de kamer
en 'n wit tafelkleed
lag als 'n sneeuwkleed
over 'n land, zoo wit;
en de stilte in het straatje
was zelve als muziek.

En toen de middag kwam
straalde de zon nog,
en als in poldertuin
veelkleurig de bloemen staan,
stonden de vrouwen
en jelodiem
aan de deuren;
de mannen gingen ter
Minneche, met tragen stap.

En na nachtlainen
stond voor mijn venster
de maan heel licht:
ik dacht dat het
 de zon was:
er was vrede overal en stilte
en beneden zei 'n kinderstem
„Hamaloch Hagoueil.”

SJABBES ZU HAUS!

De Venter

Sjlinke! sjlanke! sjleife molem
Godlob! 's wird sjabbes sein:
Rifke geht die kuche holen
Karpersuppe steht im schrein.

Sjlinke! sjlanke! vunnef tage
„Jude!“ „Jude!“ „Schmauzhond!“ „Jud!“
lausen und sjlemazzelpflagen
und keine die was kaufen tut.

Sjlinke, sjlanke hin und weder
messer, leinen, brandewein,
kucken tut gewis ein jeder
und sie grauen „brauch nicht!“ „nein!“

Sjlinke! sjlanke! kalt und hitze
Schweis! von das gebein die weeën!
't ist ein schwere harte bisse
wovor wir jedem tage gehen.

Sjlinke! sjlanke! Sjabbes komft!
sjabbes kompft! sol sjabbes kommen!
eweg! eweg! genug gelumpft!
last ons Gott dem Hern frommen.

Hier die lichter! hier die Becher
sei gesegend Jaangkofs haus
krank von elend und mamzerstecker
strecken wir die handen aus.

„'n Broche Jitschok, 'n Broche Jaankof
und 'n Broche Yisroel gansch:
Gott sei unser àl genadig
chachomiem, und die von weniger glanz.“

Sjlinke! sjlanke! Rifke kochte 's
und 's smeckt wie sjabbes zu haus!
wo wir stecken, was fur in loch 's ist!
sjabbes! wicht uns vieles aus.

MEMMELE

Hob de Memmele heut gesehen
Gott soll er nebbisch bentschen.
Se hat mein hand zo fast gehalt
se hat mein mund zo angefalt
die hand, die hand, was war die kalt.

Hob die Memmele heint gesehen
das wär nicht in kein johren!
da war das haar nog blond und schwer
die zahne glanzen ihr nog sehr,
und ohne brille lass si, am sjabbes die haftore.

Jez wankt si schwachlich auf mir zu
und sagte „'s ist heut kaltlich!“
ist 's ihr dorten gut gegangen
und hast du eppes mitgefangen?
und wurde ich zeits sehr altlich?“

Ich sagte „Memme! doch nicht! nein!“
doch in mein herze kaam gewein
da spukte 'n böses marchen,
— 'n schwarze katze bis mich weh! —
ich küste si, gute tag i adé!
ich küste ihr altes harzelen.

Und wenn das morgen nicht mehr schlägt
Gott weis was er will machen,
dan habe ich ihr adé gesagt
bis wir zusammen erwachen:
ich weis nicht was Gottvater will
doch in mein herz ist weinen, still.

NACHTLAINEN

Nu zacht de oogen
 dicht gedaan
het lichaam recht
en sluimren gaan.

Wij hebben stil
't gebed gezegd
dat gij Hoogheerlijk
 en gerecht
ons, tot Uw dienste
hebt geschapen.

Dat wij, àl lichaam
 en àl ziel
ons leven, 't lot
dat ons toeviel
tot Uw verheerlijking
 en wapen
meedragen zouden
in den slaap
en al de lichte
dagenstonden.

Wij zijn aan Uwen dienst
gebonden
of wij als bloemen stil,
en onder nacht,
of in de open zonne
als weideveulens leven;
gij hebt ons leden,
licht gegeven,
Uw gunst is onzer dagen
kracht.

Wij gaan met Uwe stem
in droomen,
wij gaan in waken
naar Uw voet,
tot de bazuinschal
wordt vernomen
en 't eeuwig zonnen
ons omgloedt.

Dan staan wij, tot Uw lof,
tegader,
als 'n ring juweelen
om Uw zoo grooter glans,
'n juubling Licht! onze
Heer Jahwè den Vader,
'n zonnenring,
'n zonnegouden krans.

WIEGELIED

Jitschok Jaangkof en Awroom
waren goed en waren vroom
de Maloch woonde
in hun huis
Kol Yisrool dat was
daar thuis.

Kwamen vreemde mensen
aan
bleven min die buiten
staan,
ieder werd 'n plaats bereid
met 'n kleed
of andre sjeinekeit.

Water om te wasschen
rein,
Koeken kregen ze, en wijn
alles voor huns mans
en beest
beste vaders zijn 't geweest.

Moeder wiesch jou gatje
nou,
en wacht op de sjabbesvrouw,
't nachtlichtje is klaar gezet
en 'n pootje, en 't lampet,
Jaangkof, Awroom en Jitschok
waakt
dat geen boos oog
vannacht genaakt.

Zoetjes, zoetjes, zoetjes,
mijn,
waar die lichte sterren
zijn,
al dat donker daar
omhooge
wordt van engelen
doorvlogen,
die zingen kindertjes goenacht:
de sjabbesvrouw
vrijt met den wacht.

VAN INKEER

DE BROEDERZEGEN

Hoort gij de winden gieren om het huis,
de ramen klepp'ren, deuren grommen gedruisch
ik zette mij neer in des broeders huis;
ik zag het zachte licht in uw oogen.

Wij hebben voor Vader en Moeder gestaan
wij waren elkander veel jaren vandaan:
nu gieren de winden als ik u weer vind
gebogen oud man, die met mij waart kind.

En het huis buigt niet saam onder stormenlast
en de deur barst niet uit en 't raam houdt vast;
mijn hart, het lawaait als de gierende wind
gebogen oud man, die met mij waart kind.

En als ik mijn hand u reik ten groet
dan wordt klein bewogen mijn oud gemoed,
„Goeden dag! Goeden dag! heil en vrede!”

Dan daalt op mijn hoofde de zeëgnende hand,
en dan zingt gij de bede naar vaders trant,
en gij zingt de spreuken, ik ween, ik ben thuis:
zoo zwaar woog mijn staf, zoo ver was mijn huis.

Mijn hoofd is zoo oud als 't uwe broeder
die zacht mij nu zegent, als 'n vader doet er,
ik kom, 't grijs kind dat met u was kind,
gebogen, geteisterd, van tranen verblind.

En uw hand is zoo warm op mijn neernijgend hoofd
„heb vrede, heb vrede, de Heer zij geloofd,
dat de zegen der Vadren dat hij op u dale
zij beschut tegen rampen en dwalen!”

En toen is er de nacht om de boomen gekomen
en toen kwam er 'n ster, en toen hebt gij genomen
mijn hand, en 't boek zoo bejaard gaaft ge mij,
dat ik Gode kon loven, in gebed en psalmij.

KLACHT

In mijn verlatenis
en mijn ellende
kom ik tot u gebogen
God mijn Heer.

God van mijn Vader
Heer die 't bloed van
mijn kind naamt
en die ons bevestigde
in 't verbond Abrahams.

In mijn verlatenis
kleinheid en ellende
kom ik tot U en schrei,
want mijn hart is vernederd
en verduisterd, en vele
wonden draagt het
als wormstekige vrucht
in September.

Door den vreemde
schreed ik en werd gehoond,
langs de broeders trad ik
en werd belachen;
nu kom ik in uw tempel
Vader
en buig mijn hoofd en schrei.

De Oraun is gesloten
maar achter de deuren
weet ik geschreven Uw
eeuwige wet,
die ik verliet:
in haar seferen
staan de zingende woorden
die ik vergat.

Koraal aan koraal
Keten aan keten
zijn de glanzende woorden geregen
tot 'n smaragdtooi
tot 'n Bruigomskleed
voor Israël, van u, Heer
en Vader.

Laat nu mijn oogen parelen
van trots
dat ik Uw zoon weer ben,
en als ontloken bloem
zoo zuiver
weer mag treden
voor 't Eeuwig, Eeuwig licht
'n knop, 'n kind den God,
den Vader.

BOETE

Ik kom zooals 'n vogel
schuw in zijn vederen weggedoken,
laat nu Uw onweeren
niet woedende om mij
heengaan
Heer! en verpletter mij niet
in Uw hevige donderingen.

Klein ben ik, min en zwak
in schrale vlerk en vlogel,
want 't woord dat is gesproken
zoo eindelooze keeren
liet ik als doof en blind
in onverstaan:
nu ben ik moede en oud
van al mijn dolingen.

Ik kom nu als 'n vlinder
naar Uw goud altaar
en leg mijn kleine boete en zoen
aan Uw omlichte voeten.

Dat 't woord mag juichen!
en van zonne 't glinder!
dat in klank en woorden
zoet en klaar
mag weenen om ontfermen
inkeerig en in boete.

Dan zal ik liggen als in zee 'n golf
en zephir zal ik hooren
en 't fijne windengeruisch,
tot mijne naam opklinkt
van de Hooge Englenkoren,
„hier is Uw kind Alvader
het wachtte lang zijn thuis.”

JOB

De menschen, allen,
hebben mij verlaten
het huis is wankel
's voorraads kist is leeg,
de wijze monden
langs mij henen praten.
Vergetelheid en stilte
rond mij zeeg.

En door de zonnetijden
gaan uw uren
over mijn hoofd dat ziek is
en ontzet:
de leege vensters
in mijne oogen turen:
het preëvlen blijft
omwaren mij,
van 't eigen zacht gebed.

Ik leg mijn dorre handen
stil ineene
ik prijs Jehova,
zacht, Uw grooten naam,
ik zocht mijn spijs
langs akkeren en steenen,
toch dank ik, dat ik stem
mocht zijn, ter Uwer groter
faam.

En 't grauwe hoofd
leg ik op 't steenbed neer
en druk tezaam
mijn open grauwe wonden:
ik dank! ik lofprijs U
mijn Schepper, Heil en Heer
dat ik U eeren mocht
door al mijn zwartste stonden.

VAN VERLOSSING

VERLOSSING

De sterken en de zwakken
zijn in uwen band,
de schoonen, en de lupus ingebeetnen
de Thorawijzen en de dolbezeetnen
de onnuts en de fijne
kunstenarenhand.

Wij zijn als appeltjes aan eenen boom,
wij zijn als grasjes
op eindelooze weide,
'n avondwind duwt neer,
bij deinen, loom,
'n hak drukt neer
het fijn en groen gespreide.

Maar in ons hart,
dat het 'n orgel zij!
dat het 'n vedel zij
vol liederende snaren
wij zijn in U van eene makelij
en bidden, dat g'Uw licht
in ons wezen wilt bewaren.

Hasjeim sjomajiem.
de stem des Hemels klankt!
op aarde gaan wij donker en gebogen,
maar waar wij ingaan
's Hemels poort en togen
wacht meer dan 's mensen kennen
klein, omvangt.

'N JOODSCH MEISJE

Donkere Dochter van mijn Volk
blanke Vruchtdraagster van mijn Volk,
Eeuwige Moeder-Voedster blank van huid
met de droomdonkere oogen van mijn donker Volk
Jonge Dochter in uw krullende zwarte lokken:
ik groet u palmslank meisje van ons Volk.

Zoo zijn de druivenwingerden langs onze wegen,
en de acacia'hagen langs scheemrende valleien
als de donkere wimpers schaduwen om uw oogen.

Zoo is de stem van de hinde in de boschjes
en van de Lamsmoeder in den stal,
als uw zachte stem om u heen zingt
melodisch als wiegelend ruisch-zingt, de cederpalm.

't Donker is schoon, en nachtzwarte diepte is onpeilbaar,
ik durf uw donkre oogen niet in te zien
want dieper dan de wijde nachthemel zijn zij
vol schemering als lucht bij laten nachtval,
zoo zilverend en schaduwend zwartwevend:
en indiep licht, als ver opschijnende jonge morgen.

't Zijn vreemde wellen zacht van droomen
licht en duistere morgenschemering,
fluweelige fluistering van glans al aarzelend aanblinkend,
donkere donkere dochter van mijn Volk
die langs mij gaat, met uw gazelleoogen.

CHALOETS

Jacob zoon van Abraham,
Jacob zoon van Izak,
David zoon van Israël,
Koning van den korenakker
die nu als 'n priester gaat
mond en oog en voorhoofd wakker
brons en goud uw jong gelaat.

Jacob! Jacob! Hoort de Hemel
heeft uw bloed en zweet gezegend,
er kwam zonne, er kwam dauwe
lot en knop werd mild beregend.
Jacob! Jacob! trotsche zone
van 'n frank en nieuw geslacht
die nu waar uw broeders wonen
glans zijt van hun dag en nacht.

Jacob! houdt ons lieve veste
als 'n hartspand in uw hand,
luivel ons bij storm en neste,
horizont die ons eeuwen spant.

Jacob in uw donkere oogen
brandt 'n blanke en hooger glans,
door uw hart luidt rokend pogen,
en gij meet der landen trans,
en gij telt de schepels koren
die gij voor ons te wekken weet,
druif en melk, en watervoren
die gij maakt voor ons gereed.

En gij meet de alle gaven
die de steen u geven zal
om de plaats van onze graven,
als gij wint, uw ijver tal.

Dan is Israël vereenigd:
Jacob kind van storm en plicht
die de woestenij ontsteenigt
en ons bloemveld wekt in 't licht.

JAARTIJD VAN HERZL

„Adaun ngoulom asjer molach!”

De Engelen hebben 't meegezongen aan uw sponde
geen oog dat de serafiem aan uwe sponde zag
de joodsche mannen zongen needrig, in het ronde.

Maar, toen verlost gij, opwaarts kwaamt gerezen
werden de Hemelwachters lichts gewend, verblind
zoo licht verbreidende, zoo blinkende 'n Adamskind
zooals slechts één der Heiligen stralend opwaarts kwam voor
[dezen.

Koning in Israël zonder scepter en zonder zwaard,
Woodzanger, en Hoop in onze duisternis beloover!
van God gedragen tot uw hoogte, Gelover!
reinblank zooals 'n lelie, en vredezingend kind van aard.

In de sloppen en de stegen, op de vlakten van Roemenië en
in Rusland en Jeruzalem, daar gloeit vandaag uw faam [Polen,
daar brandt uw jaartijdlicht in harten, stil verholen,
wordt zoetjes wiegende gezongen uw lof, en blijde hoogen
[naam.

Als Elia in Israël zal uwe naam geëerd zijn
op den dag dat Jahwe onze kluisters, allen, breekt
en onzen stam opnieuw als Gids en Richter spreekt,
als wij in vrije tuinen Touroos kindren zijn.

„Sjemang Jisroel!” hebt gij voor ons geroepen
God heeft ons laat gehoor gegeven, wij hebben laat verstaan,
nu is ons volk in eenen band bijeengeweven en gaan
met ons uw woorden, omringende de verlostte troepen.

Onze Eeregroet en kinderlijke eerbied!
gedenk ons nog en help in Hemelzang en bede
tot wij na worsteling en veel krenkends doorleden
de engelen zullen zeggen, het wonder is ons Volk geschied.

Dat Israël! Israël weer werd!

O Koning onder onze grooten, het licht brandt in ons hart
Gij hebt ons in pijn, den nieuwen weg gewezen
wij waren blind, verdoold, als kudde opgejaagd in angst
uw hartsstem sprak 't bevrijdingswoord, [verward,
weest in Eeuwigheid geprezen.

HEIL ONS CONGRES

Hoort! met citeren en snarenspeel
en onze zingende woorden
ontvangen wij u, uitgelezenen uit Israël.

Onze dochteren glimlachen
als de granaatappels in onze hoven,
en onze zonen heffen de hoofden op en luisteren,
gelijk de herten in de bosschen wen 'n stap gaat.

Gij, die met 't licht gaat als door 'n mantel omgeven,
uw oude wijsheid, kennis, is bloed en vleesch geworden
en al wat aan u is straalt schoon:
Chachomiem! in uw mantels en zachte passen en uw
gebaar, dat als van cederpalmen windgewiegd, zoo mild is.

Werkers die van 't land komt en uit de schuur,
van dorpjes, van kleine wegeltjes en hangende akkers,
Bouwers van steden en wijde waterwerken;
uw harder drift is als 'n moker zwaaiend om u heen,
doch in uw oogen brandt hetzelfde teedre licht
is dezelfde droomheidsglans als van de wijzen:
de zachte zeegening van gelooven en vertrouwen.

Krijgers vanuit de Geesteswereld die vooraan staat
in Laboratorium en Hospitaal op sterrenwacht
en in 't meetkundig worstlen: Roepers in 's Rechts gehoorzaal.
Soldaten! die toch al het zonlicht voor onze eere vecht
en in den nacht nog droomt van hoe te overwinnen:
droomzachte zoekers! zekere bevestigers!
stempelaars van 's menschen kennis en gewonnen weten.

Weest als de bijen in een korve zoo ijvrig en zoo eenlijk
draag de honing samen voor ons, want onzer veler mond
is bitter in ballingschap, ons hart zoo zwak in verlatenis.

Laat de avondvogels die telkens uitvliegen over de wereld
ons toezingen dat God uw gedachten genadig is geweest
en dat uw daden zullen bloeien als rozentuinen,
en dat uwe handen kneeden veel zoete brooden voor ons.
Want Israël ziet met duizend oogen en luistert!
Want Israël hoopt op u als 'n zieke op den genezer.

Gij zult ons licht geven en krachten,
en de Vaderen zullen vesten aan uwe poort
als stille vrome mannen, en zij zullen glimlachen
naar u, en waken over u waar dat ge zijt: in Vrede!

INHOUD

Voorzang	9
Cederen van Eere	10
DAGEN	13
Kol-Nidrei	14
Seider	17
Wetgeving	20
9 Ab	22
Vreugd der Wet	24
Inwijdingsfeest	27
Gebed om Vergeving	29
Verbond Abrahams	32
De Zoon der Kerk	34
GHETTOZANGEN	37
Jaartijdlicht	38
Ghetto'sjabbes	40
Sjabbes zu Haus	42
Memmele.	44
Nachtlainen	46
Wiegelied	48
VAN INKEER.	51
De Broederzegen	52
Klacht	54

Boete	57
Job	59
VAN VERLOSSING	61
Verlossing	62
'n Joodsch Meisje.	64
Chaloets	66
Jaartijd van Herzl	68
Heil ons Congres	70